

Asia: VN/3071/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi

Esitysluonnoksen kokonaisuutta koskevat kysymykset

Yleiset huomiot automaattista päätöksentekoa koskevasta sääntelykokonaisuudesta

Ehdotus automaattista päätöksentekoa koskeviksi yleissäännöksiksi on tarpeellinen ja hyvin perustelu. Esitys menee varsin tarkalle tasolle, mutta sitä voidaan pitää tässä tapauksessa perusteltuna. Valtionkonttori on monien muiden organisaatioiden ohella valmisteluvaiheessa useaan otteeseen lausunut tai ollut muuten mukana kommentoimassa ehdotuksia. Valtiokonttori toivoo, että nämä valmistelun aikana kootut kommentit ja sidosryhmien näkemykset otetaan tarvittavassa laajuudessa huomioon myös tällä lausuntokierroksella.

Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hallinnon lainalaisuuteen, hyvään hallintoon ja avoimuuteen sekä virkavastuuseen

-

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- **Miten arvioitte ehdotuksen ja siihen sisältyvien vaatimusten vaikuttavan päätöksenteon automatisoinnin kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitä hyötyjä ja mitä haittoja ehdotuksella olisi tulevan kehittämisen ja automaation hyödyntämisen osalta?**

- **Onko ehdotetuilla muutoksilla vaikutuksia, joita esityksessä ei ole tunnistettu ja jotka eivät liity jäljempänä esitettyihin kysymyksiin?**

Automaation avulla käytettävissä olevat resurssit voidaan kohdentaa vaativampien ja merkittävimpien tapausten käsittelyyn. Nykyinen oikeudellisesti epävarma tila on saattanut hidastaa digitaalista kehittämistä organisaatioissa ja selkeä sääntely on tarpeen. Voidaan olettaa, että selkeä oikeudellinen tila kiihdyttää automaation käyttöä organisaatioissa.

Laki hallintolain muuttamisesta

Yleiset huomiot hallintolain 8 b luvusta

-

Huomiot automaattisen ratkaisemisen määritelmästä (53 e §:n 1 momentti)

-

Huomiot automaattisesti ratkaistavien asioiden käyttöalasta ja rajauksesta (53 e §:n 2-4 momentti)

Valtiokonttori katsoo, että automaattisen päätöksenteon tulisi olla mahdollista myös rangaistusluonteisten maksujen määräämisessä säädettäessä siitä erikseen erityislaissa (esim. liikennevakuutuslaissa). Valtiokonttorin näkemyksen mukaan automaattinen päätöksenteko olisi toteutettavissa maksuvelvollisen oikeusturvan vaarantumatta ainakin niissä tapauksissa, joissa rangaistusluonteinen maksu on suuruudeltaan vähäinen (vahvistettu minimimaksu 30-50 euroa). Esimerkiksi Valtiokonttorin määräämistä liikennevakuutuslakiin perustuvista rangaistusluonteisista maksuista lähes 80 % on luokiteltavissa vähäisiksi.

Asian käsittelyssä noudatetaan hyvän hallinnon vaatimuksia mm. siten, että jokaiselle maksuvelvolliselle varataan tilaisuus tulla kuulluksi ennen maksun määräämistä ja jos maksuvelvollinen vastaa kuulemiseen, asia siirtyy manuaaliseen käsittelyyn. Jollei maksuvelvollinen vastaa kuulemiseen mitään, hänen on katsottava tyytyneen kuulemiskirjeessä esitettyyn maksuun, jolloin asia ratkaistaan hakemuksen mukaisesti. Tällöin ei ole merkitystä, tehdäänkö päätös automaattisessa vai manuaalisessa prosessissa. Automaattisessa päätöksenteossa vähäiset maksut määrätään kaavamaisesti ennalta määriteltyjen käsittelysääntöjen mukaisesti.

Asian käsittelyyn ei sisälly profilointia tai henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia, vaan hakemus ja päätös perustuvat lähtökohtaisesti virallisista rekistereistä saataviin tietoihin (esim. Traficom ajoneuvotietojärjestelmä).

Maksuvelvollisella on käytettävissään myös jälkikäteisiä oikeussuojakeinoja. Jos rekisterimerkintä on jotain osin virheellinen, Traficom rekisterinpitäjänä voi pyynnöstä korjata rekisterimerkinnän. Jos Valtiokonttorille toimitetaan päätöksen tekemisen jälkeen uutta selvitystä asiassa, Valtiokonttori voi muuttaa tai poistaa tekemänsä päätöksen hallintolain asiavirheen korjaamista koskevan säännöksen perusteella. Luonnollisesti päätökseen on aina mahdollista hakea muutosta valittamalla.

Huomiot automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytyksestä (53 f §)

-

Huomiot automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittamisesta (53 g §)

-

Muut hallintolakia koskevat huomiot

-

Laki tiedonhallintalain muuttamisesta

Yleiset huomiot tiedonhallintalain 6 a luvusta

-

Yleiset huomiot tiedonhallintalain 13 a §:stä

-

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Jos organisaatiollanne on jo käytössä automatisoituja päätöksentekoprosesseja: Onko ehdotuksen vaikutukset olemassa oleviin automatisoituihin päätöksentekoprosesseihin arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

- Jos organisaatiollanne on jo käytössä automatisoituja päätöksentekoprosesseja: Jos käytössä olevasta automaattisesta päätöksenteosta jouduttaisiin luopumaan, millaisia resursseja nykyisten käsittelyvolyymien ja -aikojen säilyttäminen ilman automatisointia edellyttäisi?

- Onko tiedonhallintalakiin ehdotetun 13 a §:n vaikutukset arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

-

Laki digipalvelulain muuttamisesta

Yleiset huomiot digipalvelulain 6 a §:stä

-

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Onko digipalvelulakiin ehdotetun 6 a §:n vaikutukset arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

- Miten arvioitte digipalvelulakiin ehdotetun 6 a §:n ja siihen sisältyvien vaatimusten vaikuttavan palveluautomaation kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitä hyötyjä ja mitä haittoja ehdotuksella olisi tulevan kehittämisen osalta?

-

Laki rikosasioiden tietosuojalain muuttamisesta

Huomiot 13 §:ään ehdotettavasta muutoksesta

-

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Huomiot ehdotetusta voimaantulosta sekä siirtymäsäännöksistä

-

Stormbom Tanja
Valtiokonttori